

21.5.2010

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
PL 25
00023 Valtioneuvosto
oikeusministerio@om.fi

Eeva Hakoranta
Johtaja, Legal & IP -lakiasiat
Legal and Intellectual Property
rights

Mobile: + 358 40 7698226
Fax: + 358 718034496
eeva.hakoranta@nokia.com

Nokia Corporation
P.O. Box 226,
FI-00045 NOKIA GROUP, Finland
(Keilalahdentie 2-4, 02150 ESPOO)

Business Entity Code
0112038-9, Helsinki

Lausunto työryhmämietinnöstä "Teollis- ja tekijänoikeuksien keskittäminen markkinaoikeuteen" (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2010:28)

Nokia Oyj:tä ("Nokia") on pyydetty antamaan lausunto otsikossa mainitusta työryhmämietinnöstä. Nokia kiittää tilaisuudesta saada esittää näkemyksensä työryhmämietinnöstä ja esittää kantanaan kohteliaimmin seuraavan.

Nokia suhtautuu myönteisesti ehdotukseen immateriaalioikeusasioden keskittämisestä markkinaoikeuteen

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti esittänyt kattavaa hallinnollisten muutoksenhakuasioiden sekä riita- ja hakemusasioiden keskittämistä markkinaoikeuteen immateriaalioikeuksiin ("IPR") liittyvissä asioissa. Nykyisin IPR-asioiden käsittely ja niitä koskeva ratkaisutoiminta on hajaantunut usealle viranomaiselle. Hallinnolliset muutoksenhakuasiat käsitellään Patentti- ja rekisterihallituksen ("PRH") valituslautakunnassa, jonka toimintaa ja puutteita on käsitelty tarkemmin työryhmämietinnössä. IPR:ia koskevat riita- ja hakemusasiat on osittain keskitetty Helsingin käräjäoikeuteen. Keskittämisen ulkopuolella ovat kuitenkin olleet tekijänoikeuksiin ja sopimattomaan menettelyyn elinkeinotoiminnassa liittyvät asiat sekä IPR:ia koskevat turvaamistoimet. Nokian käsityksen mukaan ehdotetuilla muutoksilla on mahdollisuus tehostaa IPR-asioiden käsittelyä ja vähentää tarpeettomia peräkkäisiä tai samanaikaisia eri viranomaisille sekä tuomioistuimille tehtäviä samoja riitakysymyksiä koskevia hakemuksia. Nokia pitää tärkeänä, että keskittäminen suoritetaan kattavasti, jotta jatkossa varsinaiset IPR-asiat, sopimattomaan menettelyyn elinkeinotoiminnassa liittyvät asiat sekä näitä koskevat turvaamistoimiasiat käsiteltäisiin keskitetysti saman tuomioistuimen toimesta. Tämä lisää menettelyn tehokkuutta, säästää resursseja ja alentaa käsittelyn kokonaiskustannuksia. Kattavalla keskittämisellä on mahdollisuus myös vähentää tarpeettomia toimivaltakysymyksiin liittyviä riitoja asianosaisten välillä.

IPR-asioiden tuomioistuinkäsittelyn keskittämisessä saattaa haasteita liittyä tilanteisiin, joissa IPR:n rekisteröimistä koskeva hallinnollinen valitusmenettely on vireillä ja oikeudenhaltija pyrkii samanaikaisesti täytäntöönpanemaan

kyseistä oikeutta. Nokia pyytää oikeusministeriötä jatkovalmistelussa vielä kiinnittämään huomiota väitemenettelyn ja mitättömyyskanteen (tai mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen) väliseen suhteeseen. Riitatilanteessa asianosaisten kannalta olisi toivottavaa, että lainsäädäntö tarjoaisi mahdollisimman selkeän ja ennustettavan järjestelyn, jossa markkinaoikeudessa mahdollisesti eri perusteilla käsiteltävät samaa oikeutta koskevat asiat voitaisiin ainakin samojen asianosaisten välisissä asioissa käsitellä samanaikaisesti tai niin, että loukkaus- ja vahvistusasian käsittelyssä otetaan huomioon valitusmenettelyssä tai mitättömyysasian käsittelyssä annetut ratkaisut.

Työryhmä on edellä mainitulla tavalla ehdottanut, että PRH:n valituslautakunnan nykyisin käsittelemät IPR:iin liittyvät asiat siirrettäisiin käsiteltäväksi markkinaoikeudessa. Nokia pitää perusteltuna, että hallinnollista muutoksenhakua saataisiin nopeutettua ja tehostettua nykyisestä. Lisäksi ratkaisujen ennustettavuutta ja sovellettavia menettelysääntöjä on syytä kehittää nykyisestä työryhmän esittämällä tavalla. Nokia pitää tarkoituksenmukaisena, että hallinnollisissa asioissa tuomioistuimen kokoonpano ja asiamiesten kelpoisuusehdot toteutettaisiin työryhmän esittämällä tavalla. IPR:n hakijoiden kannalta on toivottavaa, että käsittelyä kehitetään ennakoitavammaksi ja paremmin johdetuksi, mutta samalla tulisi huolehtia siitä, että mahdollisuuksien mukaan pyritäisiin välttämään menettelyn tarpeetonta monimutkaistumista ja asianosaisille aiheutuvien kustannusten nousua.

Mietinnön tavoitteet ehdotetuille muutoksille vaikuttavat perustelluilta ja Nokia kannattaa tehtyjä muutosehdotuksia IPR-asoiden käsittelyyn edellyttäen, että menettelyllä pystytään mahdollisimman tehokkaasti saavuttamaan muutoksille asetetut tavoitteet. Nokia katsoo, että muutosten tulisi parantaa tuomioistuimen osaamisen kehittymistä, tehostaa käsittelyä ja lyhentää eri prosessien kestoja sekä lisätä ratkaisujen ennakoitavuutta. Nokia pitäisi myös perusteltuna, että oikeusministeriö seuraisi ehdotettujen muutosten vaikutuksia IPR-asoiden käsittelyaikoihin ja ratkaisujen laatuun sekä huolehtisi tarvittavista lisäyksistä markkinaoikeuden resursseihin ja muista tarvittavista muutoksista, jotta muutoksille asetetut tavoitteet voidaan käytännössä saavuttaa.

Työryhmä on ehdottanut muutosten voimaantuloa vuoden 2012 alusta lukien. Nokia kannattaa muutosten toteuttamista ehdotetun aikataulun mukaisena. Lisäksi Nokia yhtyy työryhmän mietinnössä esitettyihin näkemyksiin muutosten positiivisista vaikutuksista tuomioistuinlaitoksen osaamisen kehittymiseen sekä tuomareiden pätevytyymiseen suhteessa suunniteltuihin eurooppalaisiin patenttituomioistuimia koskeviin kehityshankkeisiin. Muutokset tuomioistuinjärjestelmässä tulevat toivottavasti vaikuttamaan positiivisesti myös alalla toimivien asiamiesten ja muiden toimijoiden osaamiseen. Nokia katsoo, että suomalaisten yritysten intressissä on kehittää ja ylläpitää mahdollisimman korkeaa osaamimista IPR-asioissa.

Muutoksenhaun järjestäminen markkinaoikeuden ratkaisuihin

Työryhmä on käsitellyt erikseen muutoksenhakua markkinaoikeuden tekemiin ratkaisuihin yhtäältä hallinnollisissa sekä toisaalta riita- ja hakemusasioissa. IPR-asioita koskevan hallinnollisen käsittelyn osalta työryhmä ei ole ehdottanut muutoksia nykyiseen menettelyyn. Hallinnollisen käsittelyn osalta muutokset rajoittuvat lähinnä PRH:n valituslautakunnan IPR:iin liittyvien asioiden käsittelyn siirtoon markkinaoikeuteen sekä asioiden käsittelyjärjestyksen muutoksiin markkinaoikeudessa. Hallinnollisten asioiden käsittelyyn liittyviä ehdotuksia on käsitelty edellisessä jaksossa.

IPR:ia koskevissa riita- ja hakemusasioissa työryhmän jäsenet ovat kannattaneet kahta vaihtoehtoista muutoksenhakujärjestelyä. Työryhmän enemmistö on

kannattanut muutoksenhaun järjestämistä siten, että muutoksenhaku markkinaoikeuden tekemistä ratkaisuksista olisi rajoituksetta mahdollista Helsingin hovioikeudelle tehtävällä valituksella. Hovioikeuden ratkaisusta olisi edelleen mahdollisuus hakea muutosta valituslupajärjestelmän kautta korkeimmasta oikeudesta. Työryhmän vähemmistö on kannattanut muutoksenhaun rajoittamista siten, että markkinaoikeuden ratkaisuksista olisi mahdollista pyrkiä hakemaan muutosta vain valituslupajärjestelmän kautta suoraan korkeimmasta oikeudesta.

Nokialla on kohtalaisen paljon kokemusta IPR:iin liittyvien asioiden tuomioistuinkäsittelystä useista eri maista sekä useista erilaisista riitojenratkaisumenettelyistä. Nokian käsityksen mukaan työryhmän vähemmistön kannattama järjestely, jossa muutoksenhaku olisi rajoitettu ja tapahtuisi vain valituslupajärjestelmän kautta, olisi jossakin määrin poikkeuksellinen.

Monissa IPR:ia koskevissa riita-asioissa keskeisin erimielisyys saattaa liittyä, paitsi teknisiin kysymyksiin, erityisesti esitettyä todistelua koskevaan näytönarviointiin. Nokian kokemuksen mukaan on varsin tyypillistä, että ratkaisun sisältöä muutetaan valitusasteessa. Koska markkinaoikeuden ratkaisu riita- ja hakemusasioissa tulee olemaan ensimmäinen tuomioistuimen kannanotto näyttökysymyksiin ja myös immateriaalioikeuden suojapiiriä koskevaan arviointiin, Nokia pitää perusteltuna, että asianosaisilla olisi riitatilanteessa halutessaan mahdollisuus hakea muutosta rajoituksetta ensimmäiseen asiassa annettuun ratkaisuun. Nokia pitää tätä tarkoituksenmukaisena erityisesti taloudellisesti merkittävissä ja monitahoisissa patenttiriidoissa. Muun muassa edellä mainittujen syiden johdosta Nokia kannattaa työryhmän enemmistön esittämää muutoksenhakujärjestelyä IPR:ia koskevissa riita- ja hakemusasioissa.

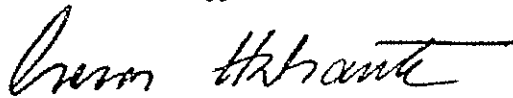
Työryhmä on mietinnössään keskittynyt pääosin keskitetyn IPR-asioita koskevan tuomioistuinjärjestelmän valmisteluun. Mietinnön muutoksenhakua koskevassa jaksossa on arvioitu pääosin eri muutoksenhakuvaihtoehtojen etuja ja haittoja suhteessa toisiinsa. Sen sijaan työryhmä ei ole mietinnössään esittänyt ehdotusta eri muutoksenhakuvaihtoehtojen sisällöllisestä kehittämisestä lukuun ottamatta korkeimman oikeuden valituslupajärjestelmää koskevia kirjauksia. Nokia katsoo, että asian jatkovalmistelussa olisi perusteltua harkita hovioikeuden käsittelyn sääntelemistä tai ohjeistamista siten, että muutoksenhakuasteessa turvataisiin keskeiset muutoksille asetetut tavoitteet. Tämän mukaisesti Nokia pitäisi toivottavana, että Helsingin hovioikeudessa IPR-asioita koskevien ratkaisujen muutoksenhaku keskittyisi tietylle hovioikeuden osastolle tai samoille hovioikeustuomareille, jotta osaamisen keskittyminen, ennakoitavuus ja oikeusvarmuuden lisääntyminen toteutuisi myös muutoksenhakukäsittelyssä. Nokian käsityksen mukaan asian järjestämisellä ei olisi kustannusvaikutuksia, jos kyse olisi ainoastaan olemassa olevien tuomarinvirkojen sisäisestä ryhmittelyssä ja kyseiset tuomarit voisivat muuna aikana osallistua myös muiden hovioikeuden tehtävien hoitoon. Teknistä asiantuntemusta vaativissa asioissa, kuten patentteja ja hyödyllisyysmalleja koskevissa riita-asioissa, olisi perusteltua, että myös hovioikeuskäsittelyssä tuomioistuimen kokoonpanoon sisältyisi kyseistä tekniikan alaa edustava asiantuntijajäsen. Työryhmämietinnössä kuvataan muun muassa Ruotsia koskevassa jaksossa muutoksenhakujärjestelmää, jossa muutoksenhakuasteessa tuomioistuimen kokoonpanoon patenttia koskevassa riita-asiaassa kuuluu myös tekniikan alaan perehtyneitä jäseniä. Teknisen asiantuntemuksen lisäämisestä muutoksenhakukäsittelyssä aiheutuisi jonkin verran lisäkustannuksia, mutta mietinnön valtiontaloudellisen vaikutusarvioinnin perusteella asiantuntijajäsenistä aiheutuvat lisäkustannukset olisivat suhteellisen vähäisiä. Lisäksi hovioikeuden käyttämien teknisten asiantuntijoiden joukko voisi olla huomattavasti markkinaoikeutta suppeampi, jos he osallistuisivat vain lähinnä patentteja koskevien muutoksenhakuasioiden käsittelyyn.

Yhteenveto

Nokia kannattaa IPR-asioiden keskittämishankkeen toteuttamista ja suomalaisen IPR-tuomioistuimen luomista. Hankkeen oikea-aikainen toteuttaminen kytkeytyy luontevasti Euroopan kehityshankkeisiin ja luo puitteet ja mahdollisuuden säilyttää suomalaisille yrityksille tarpeellinen asiantuntemus Suomessa korkealla tasolla.

Kunnioittavasti

Nokia Oyj

Eeva Hakoranta
Johtaja, Legal & IP